



UN GÂND PIOS ÎN MEMORIA GENERALULUI ȘTEFAN GUȘĂ

Colonel (rezervă) Vasile Dumitrașcu

Moto:

„În cetatea dreptății tale poți fi ucis, învins nu.”
(N. Iorga)

I

Înserând aceste gânduri despre cel care a fost marele oștean al Armatei Române – generalul Ștefan Gușă, încerc un sentiment de amărăciune, de profundă tristețe.

Acest om trebuia să trăiască, avea dreptul să se bucure de viață, să se bucure de roadele pe care le dobândise prin muncă, prin cinste și corectitudine. A fost însă asasinat (nu învins) de forțe oculte, în plenitudinea puterii de muncă (la numai 54 de ani). Era vârsta la care pregătirea, experiența și înțelepciunea sa ar fi slujit pe mai departe Armata și țara, pe care le-a iubit atât de mult – până la sacrificiul suprem.

N-a fost să fie așa; destinul marelui oștean-patriot s-a frânt asemenea celui al multor martiri ai neamului nostru. Aș aminti aici soarta mareșalului Ion Antonescu, care, după tot binele făcut țării, a fost asasinat (la ordinul ocupanților sovietici) de „oameni” care nu-i ajugeau – ca valoare – nici la carâmbul cizmei.

Da, asasinat a fost și generalul Gușă de către trădătorii pe care, în momente de cumpănă pentru țară, i-a împiedicat să-și pună în aplicare planurile diabolice.

Am urmărit cu înfrigurare și cu emoție evenimentele din decembrie 1989. Am urmărit comportamentul demn, integru și tenace al generalului Gușă în împrejurări dramatice, cu consecințe tragice. Atunci el a făcut istorie, a intrat cu demnitate în istoria neamului nostru. De aceea consider că-mi fac o datorie de onoare, ca, în limita posibilităților și cunoștințelor mele, să pot contribui cu ceva la cinstirea memoriei generalului.

Eu mă aplec cu pioșenie în fața memoriei marelui oștean și consider justă și necesară ideea tipăririi unor cărți care să evoce viața și activitatea lui. Mai mult, de ce nu o casă memorială, unele busturi, și denumirea unor străzi la Buzău, București, Pitești, Târgu Mureș și Turda. Am ferma convingere că orice efort merit să contribuie la cinstirea memoriei generalului Gușă nu va fi niciodată exagerat.

Eu cred că puțini compatrioți realizează că acest om, în momente de cumpănă și situații dramatice pentru soarta țării, și-a riscat viața lui, apărând-o pe a noastră. Ar fi putut să se „plieze” după cum dictau interesele străine (așa cum au făcut-o mulți) și să se asigure că ar fi trăit. Nu a acceptat trădarea și ce a urmat. Ce argument ne mai trebuie pentru a demonstra că orice am face pentru păstrarea vie a memoriei generalului Ștefan Gușă va fi totdeauna prea puțin?

II

Împrejurările în care l-am cunoscut pe generalul Ștefan Gușă au fost foarte multe și diverse, începând de prin anii 1959-1960, ca elev al Școlii Militare de Tancuri și Auto din Pitești și până în toamna anului 1992, când era la comanda Armatei a 2-a.

Nu l-am avut niciodată în posturi de subordonare, dar în funcțiile pe care eu le-am avut în cadrul comandamentului de armă (1955-1976) am avut posibilitatea să cunosc practic toți ofițerii tanchiști, iar pe

o parte dintre ei chiar din timpul școlii. Aveam ordin de la șefii noștri să depistăm (la toate eșaloanele, inclusiv în școlile militare) oameni cu calități deosebite – energici, inteligenți și disciplinați.

A. În școala militară

La controalele efectuate în școală se verifica obligatoriu și desfășurarea programului de dimineață și de seară, activitate la care încheietorii de plutoane, companii și batalioane și cel al școlii aveau un rol deosebit. Era deci imposibil să nu-l remarci pe elevul Gușă care a deținut aceste funcții. Apoi, la examenul de promovare în anul III, l-am remarcat pe elevul Gușă care, atât la verificările teoretice cât și la cele practice, a obținut nota maximă. Asemenea rezultate obțineau mulți elevi (a fost o promoție foarte bună). Doar câțiva însă, printre care și elevul Gușă, se detașau net prin siguranța, precizia și promptitudinea cu care își etalau cunoștințele și deprinderile. M-am convins atunci că elevul a venit în Armată să facă meserie. Câteva episoade: verificam cunoștințele și deprinderile elevilor la instrucția focului (tragerile din tanc). Erau la modă în acel timp tragerile indirecte cu tancul (treabă de artilerist). Noutate și pentru ofițeri, darămite pentru elevi. Elevul Gușă se oferă să organizeze lucrul echipajului în poziția de tragere. Calm, sigur pe el, fără complexe, rezolvă toate problemele – rezultat: Foarte bine. La fel și în poligonul de trageri directe – rezultate foarte bune – deși materialul (T 34), învechit, nu te prea ajuta.

Subcomisiile din cadrul comisiei de examinare se informau reciproc în privința vârfurilor, din curiozitate dar și din ordin, care dintre elevi merge pe creasta valului. Aflăm astfel că și la tactică, la tehnică și conducere (brevetat clasa a III-a cu F.B.), viitorul general făcea dovada unui lider natural incontestabil.

Pe elevul Gușă nu l-au propulsat nici comandantii superiori, nici organele de partid, ci s-a impus singur – întâi ca încheietor de batalion, apoi ca încheietor de școală.

Lucrurile sunt clare atunci când te impui cu autoritate în fața colegilor, când aceștia te recunosc ca lider. Vedem aici cum s-a armonizat lucrătura de acasă (o zestre fără egal, care te urmărește toată viața) cu cea din școală. Fără comentarii!

#

Tot în școală l-am regăsit într-o altă ipostază: cea de comandant de subunitate (pluton, apoi companie). Dăruit total meseriei de instructor, locotenentului Gușă nu-i puteai reproșa nimic. Ce altceva și-ar fi dorit orice șef, decât omul care nu s-a plâns niciodată că este greu. Era model pentru subordonați: „Faceți ca mine!” – aceasta era sintagma pe care o folosea ori de câte ori situația o impunea.

În școală, atât în calitate de comandant de pluton, cât și de companie, a împletit exigența cu bunătatea-i caracteristică, dovedind calități de pedagog și de om.

Urmarea firească a rezultatelor seriozității și modestiei – comanda școlii și eșalonul superior au întrevăzut în căpitanul Gușă viitorul.

Am urmărit filiera prin care a trecut apoi viitorul general în drum spre putere. Există o trinitate: 1) lumina este dată de învățătură; 2) învățătura dă cunoaștere; 3) cunoașterea înseamnă putere. Deși pare cam filozofic, este real faptul că omul Gușă a trecut spre putere prin această filieră care i-a dat profilul de constructor autentic.

A devenit apoi comandant de unitate (Regimentul 6 Tancuri Turda).

Anii au trecut (șase la număr), ne-am revăzut și ne-am bucurat foarte mult. Era mai matur, dar același om dăruit meseriei, pătimaș așa spune.

Cred în zicala „Dacă vrei să cunoști un om, dă-i funcții de răspundere”. Se adeverește în cazul lui Gușă. Funcția de comandant de regiment, dar și celelalte care au urmat nu i-au alterat caracterul. Același om bun la suflet, sincer; era omul pe care nu te puteai supăra, sensibil, respectuos, cu mult tact și simț al măsurii. Avea un comportament de bun simț, constant, niciodată conjunctural sau dictat de interes. Corect față de superiori, egali sau subordonați.

Voi relata câteva aspecte mai deosebite din activitatea de comandant de regiment (Regimentul 6 Tancuri), în care se va ilustra capacitatea de bun organizator, de orientare rapidă în situații grele și chiar de fantezie creatoare.

- 1) La prima inspecție, după luarea în primire a comenzii regimentului, rezultatele obținute au fost real bune, deși unitatea fusese la muncă în economie. În tancodrom asistam împreună la un exercițiu de conducere a tancului. Era îngrijorat la acest examen, pentru că atât mecanicii conductori, cât și comandantii de tanc verificați, nu-și intraseră încă pe deplin în

ritmul normal de instruire. Cunoștea foarte bine fiecare ofițer, subofițer sau gradat, anticipând cu destulă exactitate rezultatele pe care le vor obține. Cu calm, răbdare, chiar și în cazuri mai neplăcute imprimă subordonaților încredere și optimism. Foarte corect, n-a avut nici o intervenție asupra comisiei pentru a influența rezultatele verificării. Mi-a plăcut însă remarcă pe care a făcut-o la bilanțul inspecției: „Am obținut calificativul „Bine” și sunt relativ mulțumit – ținând seama de condițiile și de timpul pe care le-am avut pentru pregătire. Cred că un „Bine” sănătos este mai valoros decât un „Foarte bine” chinuit”.

- 2) Un exercițiu tactic demonstrativ cu compania de tancuri (cu trageri de luptă), desfășurat în Poligonul Turda (Dealul Călărașilor), organizat și condus de locotenentul colonel Gușă, exercițiu complex și foarte pretențios, a fost o reușită deplină, cu un ecou favorabil și în afara țării, deoarece au asistat și mulți atașați militari din mai multe țări. Interesul participanților era mare. Toți înarmați cu binoculi cronometru, chiar și lunete binoculare, urmăreau cu atenție atât desfășurarea în teren a aplicației, cât și ordinele și rapoartele transmise prin radio. Rezultatele foarte bune ale aplicației, atât ca mod de acțiune, cât mai ales al tragerilor, i-au uluit pur și simplu pe participanți. Unii atașați au cerut să meargă în poligon, la ținte, pentru a se convinge asupra rezultatelor. La bilanțul aplicației s-a subliniat excelența pregătire a echipajelor, organizarea și conducerea acțiunilor și, în mod deosebit, rezultatul concret al tragerilor, într-un teren accidentat și cu un material (T 34-85) depășit. A fost o performanță a comandantului Regimentului 6 Tancuri. Trebuia demonstrat străinilor faptul că Armata poate menține capacitatea de luptă și în condițiile participării la construcția economică și chiar cu o înzestrare mai modestă. Câtă muncă, câtă energie consumată, câtă neliniște, câți nervi! Asta numai organizatorii și executanții o știu. Dar ce a fost de demonstrat, s-a demonstrat.
- 3) Era prin anul 1974. În zona Cincu s-a desfășurat o aplicație cu dublă partidă (cu două mari unități). Asistam din partea comandamentului la dinamica aplicației, din observatorul de pe Mămăruța. Am fost martor la o lovitură de maestru dată de comandantul Regimentului 6 Tancuri. El a surprins, printr-o manevră simplă, dar dibace, o parte dintr-o unitate mecanizată adversă, în Valea Rorii, și a „măcelărit-o” prin foc concentrat de pe un aliniament situat pe creasta Dealul Mămăruța. De fapt, odată consumat acest episod, s-a tras racheta de încetare a aplicației. Conturile erau clar încheiate în favoarea maestrului Gușă. Modest, la întâlnirea cu „adversarul” său, de altfel bun prieten, i-a spus cam așa: „Ce să-ți fac prietene, așa a fost să fie. Altă dată, poate va fi rândul tău!”.

III

Începând din iunie 1976 până în toamna anului 1992, m-am mai întâlnit cu generalul Ștefan Gușă doar de trei ori. Primele două, în calitate de gazdă, la Pitești, și ultima ca oaspete la comandamentul Armatei a 2-a, la Buzău.

Întâlnirile de la Pitești au fost deosebit de agreabile, emoționante chiar. A vizitat școala, am depănat amintiri și am avut un util schimb de păreri. Cu aceste ocazii am constatat saltul enorm făcut de fostul elev, acumulările masive făcute cu temeinicie. În plan comportamental, același om respectuos și modest, deși ajunsese deja într-o funcție înaltă în ierarhia militară (Șef de Stat Major al Diviziei 6 Tancuri).

L-am văzut pentru ultima oară pe generalul Ștefan Gușă în toamna anului 1992. Am făcut o scurtă escală la Buzău, în drum spre Tecuci, orașul meu natal. M-a primit foarte bucuros. Îi citeam pe față bucuria ce i-am făcut-o, vizitându-l. Îl observam discret cum își ascundea suferința. Se schimbase foarte mult. Era marcat evident de boală, palid, cu riduri adânci, complet diferit față de întâlnirile de la Pitești.

Am discutat despre foarte multe aspecte, mai ales despre momentul istoric – decembrie 1989. Multe din cele spuse atunci aveam să le citesc ulterior în interviurile date scriitorului Pavel Coruț. Era perfect conștient de dimensiunea istorică pe care au avut-o deciziile sale în acele momente de mare cumpănă pentru destinele României. Nu s-a plâns de nimic, cum n-a făcut-o niciodată. Am dedus totuși că era conștient de ce-l așteaptă.

Un moment care mi-a atras atenția a fost alegerea locului în care ne-am întreținut mai bine de două ore. Un mic birou amenajat ad-hoc. În glumă mi-a spus că este un loc deparazitat. A dat ordin să nu ne deranjeze nimeni, deși avea treburi importante de rezolvat.

La despărțire ne-am îmbrățișat cu căldură și ne-am urat cele cuvenite. Ceva nevăzut, greu de explicat, ne răscolea însă sufletul. Amândoi eram bântuiți de acea umbră de îndoială că ne va mai fi dat să ne mai întâlnim vreodată.

#

Deși îmi propusesem, luat de vârtejul discuțiilor am omis să-l întreb pe generalul Gușă să-mi confirme dacă este reală varianta, auzită de mine, cu privire la schimbarea numelui. Am auzit că la prezentarea în fața comandantului suprem, cu ocazia numirii în funcția de șef al Marelui Stat Major, acesta i-ar fi sugerat să-și schimbe numele.

Dialogul s-ar fi desfășurat astfel:

- Nicolae Ceaușescu: Tovarășe Gușă, de ce nu-ți schimbi numele?
- General Ștefan Gușă: ... (Tăcere)!
- Nicolae Ceaușescu: De unde ești?
- General Ștefan Gușă: Din comuna Spătaru, județul Buzău.
- Nicolae Ceaușescu: Uite, să-ți spună Spătaru. Este un nume frumos!
- General Ștefan Gușă: Tovarășe Comandant Suprem, știți, n-aș vrea să-l supăr pe tata!

Bineînțeles că discuția s-a încheiat brusc. Argumentul a căzut ca un trăsnet, făcându-l pe Ceaușescu să nu mai insiste, fiind vorba de respectul față de părinți.

Mi-a părut nespus de rău că nu l-am întreat: voiam să aud de la sursă această întâmplare. Dacă este reală – și cred că așa este – aceasta este încă o bilă albă în favoarea generalului, cu privire la caracterul său, la verticalitatea la care n-a renunțat până în ultima clipă a vieții sale.